

Rīgas Stradiņa universitāte

Psiholoģijas laboratorija

Testu un aptauju reģistrs

1. Instrumenta nosaukums latviešu valodā, autora vārds uzvārds, adaptācijas vai izveides gads:

Paplašināta Māsu Stresa Skala, Duļkeviča, A., 2019/ atjaunota versija Tjarvja. V., 2022.

2. Instrumenta nosaukums oriģinālvalodā (adaptētajam instrumentam), autora vārds uzvārds, izveides gads:

Expanded Nursing Stress Scale (ENSS), *French, S.E., Lenton, R., Walters, V., Eyles, J.*, 1995.

3. Īss instrumenta vispārīgs raksturojums(ko mēra, cik un kādas skalas un jautājumi, atbilžu sniegšanas forma, atslēga jeb atbilžu interpretācija u.c.):

Skala ietver 9 sadaļas: pacientu nāve un miršana, kura atspoguļo māsu attieksmi pret pacienta nāvi, konflikti ar ārstiem, kuri atspoguļo iekšējo vidi nodaļā starp māsu un ārstu, nepietiekamā emocionāla sagatavotība, kur bija atspoguļoti jautājumi par emocionālām problēmām ar kurām var saskarties praktizējošā māsa darba vietā, problēmas ar kolēģiem, kuri atspoguļo iekšējo vidi starp māsām nodaļā, problēmas ar vadītājiem, kuri atspoguļo attiecības starp māsām un vadītājiem, darba slodze, nenoteiktība attiecībā uz ārstēšanu – ārsta rīcība dažādās ārkārtas situācijās - pacientu aprūpē un ārstēšanā, pacients un viņa ģimene, atspoguļo 8 apgalvojumi par pacientu un viņa ģimenes attiecībā ar māsām un diskriminācija, kurā ietilpst 3 apgalvojumi par dzimumu, etnisko piederību un rasi.

Dati tiks identificēti pēc atslēgas. Lai aprēķinātu kopējo stresa lielumu, jāskaita visu 57 punktu vidējie vērtējumi. Punktu vērtēšanas princips bija šāds: jo lielāks vērtējums, jo lielāks arī stresa biežums pēc katras apakšskalas.

Pētījuma ietvaros aptaujas iekšējās atbildes sakārtotas Likerta tipa skalā no 1- 5, kur 1 – nekad tāda situācija nesagādā stresu; 2 – reizēm tāda situācija sagādā stresu; 3 – bieži tāda situācija sagādā stresu; 4 – vienmēr tāda situācija sagādā stresu, 5 – nekad nesaskāros ar tādu situāciju. Atbildes uz konkrētiem apgalvojumiem veido sadalījumu pa deviņām skalām un ļauj noskaidrot respondenta galvenos stresa avotus darbā.

4. Informācija par instrumenta lietošanas noteikumiem:

Latviskotā versija ir Psiholoģijas laboratorijas rīcībā, taču, lai to saņemtu, lūdzam Jūs vērsties pie oriģināla autora ar lūgumu izmantot latviski adaptēto instrumentu sava darba vajadzībām. Rakstiski saņemtā atļauja ir jāiesūta Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgajai kontaktpersonai (skat. reģistra web). Pēc tam, balstoties uz no oriģināla autora saņemto informāciju un Jūsu iesniegumu, izsniegsim Jums instrumentu.

Lūdzam salīdzināt izsniegto aptauju ar oriģināla aptauju, jo anketa iegūta no adaptācijas autores darba, un, iespējams, konkrētajai aptaujai pētījuma anketā pievienoti vēl citi instrumenti un/vai jautājumi, vai arī veikti citi iespējami pārveidojumi, tāpat iespējama pantu (jautājumu) skaita nesakrītība vai neatbilstība, vai jebkuras citas izmaiņas.

5. Īsa pamatinformācija par adaptētā vai izveidotā instrumenta psihometriskajiem rādītājiem (piem. Kronbaha alfas koeficients) un/vai izlases raksturojums:

Pētījuma izlase: 140 respondenti.

Paplašināta Māsu stresa skalas tulkojuma un adaptēšanas procedūra ietvera sekojošus punktus:

1. Aptaujas tulkošana ar tulkotāju, kurš specializējas medicīnas jautājumos;
2. Tulkošana procedūra ietvēra tulkojumu no angļu valodas uz latviešu valodu un atpakaļ, lai precizētu tulkojumu ar 2 medicīnas speciālistu palīdzību un 1 profesionālu tulkotā;

3. Pētījuma veikšana. Bija izvēlēti 140 respondenti, izmantotot SPSS programmas 23 versiju, tika pārbaudīta datu ticamības (Kronbaha alfa) radītāji 9 skalas sadaļām.

Aptaujas adaptācijas autore (Tjarvja, V., 2022) norāda, ka Kronbaha α rādītāji (N – 140) faktoru līmenī svārstās robežās no 0,56 līdz 0,75. Tā kā daži no jautājumiem nebija saistoši operācijas mūsu amatam, tad arī daži no faktoriem uzrādīja vājus rezultātus. Bet lielākoties tika novēroti pieņemami ticamības rādītāji.

Paplašinātas Māsu stresa skalas analīzes laikā bija iegūti sekojoši Kronbaha alfa rezultāti 9 apakšskalam: pacientu nāve un miršana (Kronbaha alfa=.69), kura atspoguļo māsu attieksmi pret pacienta nāvi, konflikti ar ārstiem (Kronbaha alfa=.75), kuri atspoguļo iekšējo vidi nodaļā starp māsu un ārstu, nepietiekamā emocionāla sagatavotība (Kronbaha alfa=.71), kur bija atspoguļoti jautājumi par emocionālām problēmām ar kurām var saskarties praktizējošā māsa darba vietā, problēmas ar kolēģiem (Kronbaha alfa=.75), kuri atspoguļo iekšējo vidi starp māsām nodaļā, problēmas ar vadītājiem (Kronbaha alfa=.70), kuri atspoguļo attiecības starp māsām un vadītājiem, darba slodze (Kronbaha alfa=.75), nenoteiktība attiecībā uz ārstēšanu (Kronbaha alfa=.74) – ārsta rīcība dažādās ārkārtās situācijas pacientu aprūpē un ārstēšanā, pacienti un viņu ģimenes (Kronbaha alfa=.56), atspoguļo 8 apgalvojumi par pacientu un viņa ģimenes attiecībām ar māsām un diskriminācija (Kronbaha alfa=.60), kurā ietilpst 3 apgalvojumi par dzimumu, etnisku piederību un rasi.

Informācija sagatavota RSU Psiholoģijas laboratorijā.

Ja Jums rodas jautājumi par šo aprakstu, interesē RSU adaptētie vai izveidotie instrumenti, to pieejamība, izmantošanas iespējas, kā arī rodas jebkuri jautājumi saistībā ar testu un aptauju reģistru, sazinieties ar Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgo kontaktpersonu. Kontaktinformāciju meklējiet reģistra mājas lapā: <https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>